

Tuyên Quang

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH TUYÊN QUANG
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TUYÊN QUANG

NĂM THỨ 61
Số 27 (109)

3 tháng 1 năm 2026
15 tháng Mười Một, Ất Ty

Cuối tuần

Báo điện tử:

baotuyenquang.com.vn

Đặc sắc du lịch vùng cao

2. Từ “giữ” đến “sống bằng di sản” 3. Động lực tăng trưởng mới

Đặc du lịch

Du khách hòa mình vào không khí xuân, vui đùa cùng trẻ em vùng cao.

Giữa nhịp chuyển mình của du lịch vùng cao, Tuyên Quang đang từng bước khẳng định vị thế bằng sự hòa quyện giữa cảnh sắc thiên nhiên, chiều sâu văn hóa và cách làm du lịch bài bản, bền vững. Từ những bản làng nơi địa đầu Tổ quốc, bức tranh du lịch Tuyên Quang dần năm mới hiện lên đầy sinh khí, mở ra kỳ vọng về một năm mới với nhiều gam màu tươi sáng.

Mùa xuân gõ cửa miền non cao

KHU danh thắng Na Hang - Lâm Bình tiếp tục là điểm đến được nhiều du khách lựa chọn trong kỳ nghỉ Tết Dương lịch năm 2026. Với khung cảnh thiên nhiên sơn thủy hữu tình, nơi đây được ví như “vịnh Hạ Long trên núi”, “nàng tiên xanh” giữa đại ngàn Đông Bắc. Giữa không gian núi non hùng vĩ, lòng hồ trong xanh, du khách tìm về để tạm rời nhịp sống ồn ào, tận hưởng sự bình yên và khám phá vẻ đẹp nguyên sơ của núi rừng.

Theo các chủ thuyền du lịch lòng hồ, lượng khách những ngày đầu năm tăng rõ rệt so với ngày thường. Không chỉ khách đi lẻ, nhiều gia đình, nhóm bạn trẻ lựa chọn hành trình khám phá lòng hồ thủy điện như một cách “khởi động năm mới”, tránh sự đông đúc tại các điểm đến quen thuộc.

Chị Nguyễn Hoàng Linh, du khách đến từ Hà Nội chia sẻ: “Dịp Tết Dương lịch này, gia đình tôi chọn Na Hang - Lâm Bình để du xuân, tìm không gian yên tĩnh sau một năm làm việc bận rộn. Không khí trong lành, cảnh sắc tươi đẹp, con người thân thiện, mến khách. Chuyến đi thực sự giúp cả gia đình thư giãn và nạp lại năng lượng cho năm mới”.

Nằm ở phía Tây Bắc của tỉnh, Panhou Retreat (xã Thông Nguyên) là điểm đến du lịch sinh thái được nhiều du khách yêu thích. Giữa không gian rừng núi nguyên sơ, khu nghỉ dưỡng được kiến tạo theo triết lý hài hòa với thiên nhiên. Những ngôi nhà sàn, bungalow, khu spa sử dụng vật liệu địa phương như tre, gỗ, đá, nứa, tạo nên tổng thể mộc mạc nhưng tinh tế. Hơn 20 năm kiên trì theo đuổi con đường du lịch bền vững, Panhou không chỉ gìn giữ cảnh quan tự nhiên mà còn gắn bó chặt chẽ với cộng đồng người Dao địa

Lễ hội Bàn Vương của dân tộc Dao Đỏ là điểm nhấn thu hút du khách đến với Hoàng Su Phì dịp đầu xuân.

phương. Chính sự tinh tại, trong lành cùng những trải nghiệm gắn với văn hóa bản địa đã đưa Panhou Retreat trở thành “Khu nghỉ dưỡng xanh hàng đầu châu Á năm 2025”, điểm dừng chân được nhiều du khách lựa chọn trong hành trình du xuân đầu năm.

Theo ông Lê Văn Kiên, đại diện Panhou Retreat: “Ngay từ trước kỳ nghỉ, chúng tôi đã chủ động chỉnh trang không gian lưu trú, nâng cấp cảnh quan, làm mới các dịch vụ chăm sóc sức khỏe gắn với trải nghiệm bản địa. Dịp Tết Dương lịch năm nay, khu nghỉ dưỡng đón trên 200 lượt khách và nhận được

nhiều phản hồi tích cực từ các hoạt động trekking rừng, tắm lá thuốc truyền thống, trải nghiệm văn hóa Dao”.

Những ngày đầu xuân, giữa cái rét ngọt của Cao nguyên đá, xã Lũng Cú bừng lên sắc hồng của hoa Anh đào. Chính thời khắc giao mùa ấy khiến địa phương trở thành điểm đến hấp dẫn du khách trong hành trình du xuân dịp Tết Dương lịch. Đặc biệt, xã Lũng Cú đã lần đầu tổ chức thành công Festival hoa mai anh đào giúp du khách chiêm ngưỡng sắc hoa và hào hứng tham gia nhiều hoạt động văn hóa, nghệ thuật đặc sắc, tạo nên hành trình đáng nhớ.

Chuyện

CUỐI TUẦN

Từ “giữ” đến “sống bằng di sản”

■ PHƯƠNG ĐỒNG

SAU khi mở rộng không gian phát triển, tỉnh Tuyên Quang sở hữu hệ thống danh thắng bậc nhất khu vực phía Bắc. Tỉnh đang sở hữu một dải di sản trải dài từ những cánh rừng nguyên sinh của Na Hang, Lâm Bình cho đến Cao nguyên đá Đồng Văn và ruộng bậc thang kỳ vĩ. Lợi thế lớn nhất chính là tạo ra được một hành lang du lịch xuyên suốt. Thời gian qua với việc được đầu tư hạ tầng giao thông của tỉnh, đã rút ngắn khoảng cách địa lý, giúp du lịch vùng cao trở nên gần hơn nhưng vẫn giữ trọn vẻ hoang sơ vốn có.

Sức hấp dẫn của vùng cao không chỉ nằm ở cảnh sắc, mà còn ở chiều sâu văn hóa của đồng bào các dân tộc thiểu số như: Tày, Mông, Dao, Lô Lô... Sự giao thoa văn hóa của đồng bào các dân tộc vùng cao tạo nên một bản đồ di sản vô cùng phong phú.

Các lễ hội truyền thống của đồng bào các dân tộc trên địa bàn tỉnh đã trở thành sản phẩm du lịch trải nghiệm độc đáo.

Cùng với các sản phẩm du lịch đặc trưng như: Du lịch văn hóa cộng đồng, giao lưu, sinh hoạt cùng đồng bào, trải nghiệm nấu ăn, kể chuyện dân gian. Du lịch khám phá Trekking, leo núi xuyên rừng, chinh phục đỉnh cao. Du lịch nông nghiệp, trải nghiệm canh tác trên ruộng bậc thang... Các lợi thế này hướng tới mô hình du lịch xanh, du lịch cộng đồng, tập trung vào bảo tồn thiên nhiên và văn hóa, mang lại lợi ích cho người dân địa phương.

Sự phát triển của du lịch vùng cao không chỉ mang lại doanh thu dịch vụ du lịch. Đây còn là động lực chính để tỉnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế. Khi du khách đến đông hơn, nông sản địa phương có đầu ra

ổn định, các làng nghề thủ công truyền thống được hồi sinh, tạo ra nhiều công ăn việc làm trực tiếp và gián tiếp cho đồng bào dân tộc vùng cao.

Với sự hội tụ đầy đủ các yếu tố, du lịch vùng cao Tuyên Quang đang trở thành lợi thế để tỉnh khai thác phát triển, khẳng định vị thế trên bản đồ du lịch quốc tế. Những hành trình đi săn, những tour khám phá thiên nhiên đa dạng đang mở ra cơ hội đưa thương hiệu du lịch vùng cao của Tuyên Quang vươn xa.

Sự phát triển của ngành công nghiệp không khói này đang chứng minh một hướng đi đúng đắn: Biến di sản thành tài sản, góp phần nâng cao cuộc sống cho người dân vùng cao của tỉnh Tuyên Quang, đóng góp tích cực vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội chung của toàn tỉnh ■

sắc

vùng cao

■ HOÀNG HÀ

Đốt lửa trại tại các Homestay mang lại cho du khách những trải nghiệm thú vị.

Bản sắc văn hóa thu hút du khách

Đối với du khách, hành trình đến với quê hương cách mạng Tuyên Quang không chỉ là chuyến đi ngắm cảnh mà còn là cuộc khám phá đời sống văn hóa của đồng bào 22 dân tộc sinh sống trên địa bàn. Những danh lam thắng cảnh, giá trị lịch sử, di sản văn hóa, lễ hội truyền thống được kết nối thành không gian di sản liên mạch, giàu bản sắc, đa dạng trải nghiệm. Chính chiều sâu văn hóa ấy đã trở thành “chìa khóa” tạo nên sức hấp dẫn bền vững, góp phần đưa Tuyên Quang được vinh danh là “Điểm đến văn hóa hàng đầu thế giới”.

Anh Hoàng An, Giám đốc Công ty du lịch Gió Hà Giang cho biết: “Trong các tour đầu năm, điều khiến du khách hào hứng nhất là cơ hội trực tiếp hòa mình vào không gian văn hóa bản địa. Nhiều khách du lịch xem múa khèn của người Mông, dự Lễ Cấp sắc của người Dao, trải nghiệm “cày trên nương đá” hay tham gia các Lễ hội như Lồng Tồng, Gầu Tào, Lễ Nhảy lửa của người Pà Thẻn đều để lại ấn tượng rất sâu sắc”.

Trong các tour du lịch trải nghiệm, Khâu Tràng (xã Hồng Thái) trở thành điểm dừng chân lý tưởng - nơi bản sắc văn hóa gắn đời sống thường ngày của người Dao Tiền. Những ngày đầu Xuân, thôn bản khoác lên mình sắc trắng tinh khôi của hoa lê, điểm xuyết những mảng tím đỏ của hoa sim tạo nên bức tranh tươi đẹp giữa núi rừng. Đến Khâu Tràng vào dịp này, du khách được hòa mình vào nhịp sống bản địa, lắng nghe làn điệu Páo dung vang vọng núi rừng,

trải nghiệm sinh hoạt thường ngày và thưởng thức ẩm thực đặc trưng với cá chép ruộng, lợn bí, gà đồi, rau cải ruộng, rượu men lá. Hiện toàn thôn có hơn 30 hộ tham gia làm du lịch với 11 cơ sở lưu trú đón khoảng hơn 500 lượt khách mỗi ngày.

Chị Maria Gonzales, du khách đến từ Hà Lan chia sẻ: “Khâu Tràng để lại cho tôi ấn tượng rất sâu sắc bởi vẻ đẹp hoang sơ, yên bình và gần như nguyên vẹn của núi rừng. Tôi đặc biệt yêu thích cách người dân nơi đây trân trọng, gìn giữ bản sắc văn hóa trong từng nếp nhà, sinh hoạt hằng ngày. Những món ăn truyền thống mang hương vị rất riêng, mộc mạc nhưng khó quên. Tôi sẽ cùng gia đình, bạn bè quay trở lại vào một dịp gần nhất để khám phá thêm”.

Ở nơi cực Bắc, Làng Văn hóa du lịch Lô Lô Chải cuốn hút du khách bởi sự hòa quyện giữa cảnh sắc núi non hùng vĩ và chiều sâu bản sắc văn hóa. Nổi bật giữa không gian ấy là Dành House - Homestay được thiết kế mô phỏng hình trống đồng, biểu tượng linh thiêng trong đời sống tinh thần của người Lô Lô. Dịp Tết Dương lịch, Dành House luôn kín phòng. Du khách không chỉ lưu trú mà còn tham gia đốt lửa trại, giao lưu với nghệ nhân địa phương, lắng nghe những câu chuyện về phong tục, nghi lễ và đời sống cộng đồng.

Chị Hoàng Mỹ Khánh, chủ Dành House chia sẻ: Trong tiếng Lô Lô, “Dành” có nghĩa là trống đồng - một vật thiêng gắn bó mật thiết với đời sống tâm linh của cộng đồng. Chúng tôi mong muốn thông qua không gian

lưu trú và các hoạt động trải nghiệm, du khách cảm nhận, thấu hiểu sâu hơn giá trị văn hóa của người Lô Lô nơi địa đầu Tổ quốc”.

Kỳ vọng một năm khởi sắc

Không chỉ hấp dẫn bởi cảnh sắc và bản sắc văn hóa, du lịch Tuyên Quang đang cho thấy sự chuyển động tích cực từ chính cộng đồng và chính quyền địa phương. Việc chủ động chuẩn bị điều kiện đón khách, nâng cao chất lượng dịch vụ là nền tảng cho phát triển bền vững. Tại xã Thượng Lâm, không khí đón khách đầu năm bắt đầu từ rất sớm. Ngôi nhà sàn của anh Nông Văn Nga, chủ Homestay Khuổi Nhi đỏ lửa suốt kỳ nghỉ Tết Dương lịch. Anh Nga cho biết, từ cuối tháng 12, các phòng nghỉ đã được khách đặt kín cho kỳ nghỉ đầu năm. Khách năm nay đông hơn, chủ yếu là khách gia đình và nhóm bạn trẻ. Họ không chỉ nghỉ một đêm mà thường ở 2 - 3 ngày để đi thuyền trên lòng hồ, trekking rừng, trải nghiệm sinh hoạt cùng người dân”.

Theo đồng chí Ma Công Khâm, Chủ tịch UBND xã Thượng Lâm, để sẵn sàng đón lượng khách tăng cao trong dịp đầu năm, chính quyền địa phương đã chủ động xây dựng kế hoạch từ sớm, tập trung rà soát, chỉnh trang các cơ sở lưu trú, hướng dẫn người dân làm du lịch cộng đồng nâng cao chất lượng dịch vụ theo hướng chuyên nghiệp. Cùng với đó, xã tăng cường công tác đảm bảo an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, an toàn cho du khách khi du xuân trên lòng hồ, đồng thời khuyến khích người dân tham gia bảo vệ cảnh quan thiên nhiên.

Ngoài sự chủ động của chính quyền địa phương, công tác chuẩn bị cho du lịch mùa Xuân cũng được các sở, ngành triển khai đồng bộ. Ngay trong ngày đầu năm mới 2026, Sở Văn hóa, Thể thao & Du lịch đã tổ chức chào đón những vị khách du lịch đầu tiên “xông đất” Tuyên Quang tại Quảng trường Nguyễn Tất Thành. Hoạt động ý nghĩa này không chỉ tạo không khí phấn khởi, thân thiện trong những ngày đầu năm mà còn gửi đi thông điệp rõ ràng về sự sẵn sàng của tỉnh, mở ra kỳ vọng cho một năm du lịch nhiều khởi sắc.

Ông Lại Quốc Tĩnh, Chủ tịch Hiệp hội Du lịch tỉnh chia sẻ: “Chuẩn bị cho mùa du lịch mới, chúng tôi đã phối hợp với các doanh nghiệp lữ hành chủ động xây dựng thêm các tour, tuyến mới, chú trọng những sản phẩm mang đậm giá trị lịch sử và văn hóa tạo trải nghiệm khác biệt cho du khách. Hiệp hội cũng khuyến cáo các doanh nghiệp lữ hành, homestay, nhà hàng, khách sạn cam kết giữ ổn định giá dịch vụ trong dịp lễ Tết, kiên quyết nói không với tình trạng chặt chém. Chúng tôi xác định sự minh bạch, chuyên nghiệp và thân thiện trong phục vụ chính là nền tảng để tạo dựng niềm tin cho du khách”.

Năm 2025, du lịch Tuyên Quang tiếp tục khẳng định sức hút khi đón khoảng 3,9 triệu lượt khách, vượt 108% kế hoạch và cao hơn mục tiêu đề ra 3,5 triệu lượt trong cả năm. Tổng chi tiêu của du khách ước đạt 10.523 tỷ đồng, cho thấy đóng góp ngày càng rõ nét của du lịch đối với tăng trưởng kinh tế của tỉnh. Đặc biệt, trong năm nay, Tuyên Quang liên tiếp được vinh danh là “Điểm đến văn hóa khu vực hàng đầu châu Á” và “Điểm đến văn hóa hàng đầu thế giới”, khẳng định vị thế “điểm đến” giàu bản sắc, hấp dẫn trên bản đồ du lịch quốc tế ■

DIỄN ĐÀN

Động lực tăng trưởng mới

■ DƯƠNG CẨM

NĂM 2025 đánh dấu một bước tiến rõ nét của du lịch Tuyên Quang khi lượng khách đến tỉnh vượt kế hoạch và cao hơn mục tiêu đặt ra cho cả năm. Du lịch đã và đang đóng vai trò ngày càng quan trọng trong cơ cấu kinh tế của tỉnh. Không chỉ mang lại nguồn thu, du lịch còn góp phần chuyển dịch mô hình tăng trưởng theo hướng xanh, bền vững; tạo việc làm, sinh kế cho người dân; lan tỏa hình ảnh một Tuyên Quang giàu bản sắc, thân thiện và giàu tiềm năng.

Trong nhiều năm, du lịch Tuyên Quang được nhìn nhận như một lĩnh vực giàu tiềm năng nhưng đóng góp còn khiêm tốn. Bước sang giai đoạn hiện nay, thực tiễn phát triển đã cho thấy một sự chuyển dịch đáng kể: du lịch không chỉ là ngành dịch vụ hỗ trợ mà đang tham gia trực tiếp vào quá trình tạo giá trị gia tăng, kích thích tiêu dùng và lan tỏa tăng trưởng.

Với hơn 10.500 tỷ đồng chỉ tiêu xã hội từ và lan tỏa tăng trưởng 2025, du lịch đã tạo ra dòng chảy tài chính lớn, tác động đến nhiều lĩnh vực liên quan như lưu trú, vận tải, thương mại, ẩm thực, thủ công mỹ nghệ, nông sản địa phương. Đây là đặc trưng quan trọng của kinh tế du lịch, một ngành có khả năng lan tỏa rộng, thúc đẩy nhiều ngành nghề cùng phát triển.

Trong bối cảnh yêu cầu đổi mới mô hình tăng trưởng ngày càng cấp thiết, du lịch nổi lên như một hướng đi phù hợp với lợi thế của Tuyên Quang. Thay vì phụ thuộc chủ yếu vào khai thác tài nguyên thô, du lịch khai thác giá trị mềm là cảnh quan thiên nhiên, di sản văn hóa, bản sắc cộng đồng để tạo ra sản phẩm kinh tế.

Một trong những đóng góp quan trọng nhất của du lịch đối với kinh tế Tuyên Quang là tạo sinh kế tại chỗ cho người dân, đặc biệt ở khu vực vùng cao, vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Từ các mô hình homestay, dịch vụ trải nghiệm văn hóa, đến tiêu thụ nông sản, sản phẩm thủ công truyền thống, du lịch đã mở ra nguồn thu nhập mới, góp phần cải thiện đời sống và giảm áp lực di cư lao động.

Con số tăng trưởng ấn tượng trong năm 2025 cho thấy khi được định hướng đúng, du lịch hoàn toàn có thể trở thành động lực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế địa phương, đồng thời góp phần nâng cao vị thế của tỉnh trên bản đồ du lịch trong nước và quốc tế.

Trong nhịp chuyển mình của nền kinh tế, du lịch nổi lên như một động lực tăng trưởng mới, mang theo kỳ vọng về một hướng phát triển hài hòa giữa kinh tế, văn hóa và con người, đúng với khát vọng phát triển bền vững của Tuyên Quang trong giai đoạn mới ■

Du lịch bút phá từ bản sắc

Năm 2025 ghi dấu một chặng đường khởi sắc mạnh mẽ của du lịch Tuyên Quang với nhiều kết quả nổi bật, tạo sức lan tỏa tích cực trong phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Từ việc khai thác hiệu quả tiềm năng lịch sử, văn hóa, thiên nhiên đến đổi mới cách làm du lịch theo hướng chuyên nghiệp, bền vững... Tuyên Quang ngày càng khẳng định vị thế là điểm đến hấp dẫn trên bản đồ du lịch Việt Nam và thế giới. Những thành công ấy là kết tinh của tầm nhìn chiến lược, sự vào cuộc đồng bộ của các cấp, ngành, địa phương, cộng đồng doanh nghiệp và người dân. Báo Tuyên Quang trân trọng giới thiệu chùm ý kiến xung quanh những dấu ấn đáng ghi nhận này.

Ông MA CÔNG KHÂM, Chủ tịch UBND xã Thượng Lâm

Mở hướng phát triển từ du lịch

Xã Thượng Lâm hội tụ nhiều giá trị đặc sắc về cảnh quan và văn hóa với các điểm đến giàu sức hút như: Thác Nặm Me, hang Khuổi Pín, chùa Phúc Lâm, đền Nà Thém,... tạo nên bức tranh du lịch đa dạng từ sinh thái, trải nghiệm đến tâm linh. Giai đoạn 2021 - 2025, Thượng Lâm đón trên 109.000 lượt khách, doanh thu đạt gần 100 tỷ đồng. Toàn xã có 31 hộ làm homestay, 9 thuyền phục vụ du lịch, vừa tạo sinh kế bền vững, vừa gìn giữ và lan tỏa bản sắc văn hóa dân tộc Tày, Dao.

Trên nền tảng đó, Thượng Lâm tiếp tục phát huy tiềm năng, lợi thế, giá trị văn hóa bản địa để xây dựng thương hiệu và các sản phẩm du lịch đặc trưng. Với mục tiêu phấn đấu đến năm 2030 đón 200.000 lượt khách, doanh thu 160 tỷ đồng, tạo việc làm cho trên 300 lao động.

Ông TRIỆU MỆNH KINH,

Giám đốc HTX Du lịch cộng đồng Nặm Hồng, xã Thông Nguyên

Kể câu chuyện bản làng

HTX Du lịch cộng đồng Nặm Hồng đang khai thác các sản phẩm du lịch trải nghiệm, tìm hiểu văn hóa cộng đồng và ngắm ruộng bậc thang. Mỗi sản phẩm du lịch đều có sức hút riêng, điều quan trọng là trong mỗi sản phẩm, chúng tôi kể câu chuyện của bản làng giúp du khách chạm đến cảm xúc. Từ kỹ năng canh tác ruộng bậc thang, khai thác chè Shan tuyết, nghệ thuật thưởng trà, đến ẩm thực và những nét văn hóa độc đáo trong đời sống của người Dao Đỏ và cả hành trình gìn giữ, phát huy giá trị di sản ruộng bậc thang.

Bà KIỀU THỊ TUYẾT (Hà Nội)

Đến Tuyên Quang, mang về niềm thương nhớ

Du lịch xứ Tuyên với tôi là hành trình của những cảm xúc mạnh mẽ và khó quên, nhất là khi đặt chân lên Cao nguyên đá Đồng Văn. Thiên nhiên nơi đây hiện ra vừa hùng vĩ, khắc nghiệt, vừa đẹp đến nao lòng. Không chỉ có cảnh sắc, tôi còn say lòng bởi bản sắc văn hóa của đồng bào các dân tộc Mông, Lô Lô, Dao... Những phiên chợ vùng cao rực rỡ sắc màu, tiếng khèn, tiếng hát vang lên giữa núi đá tai mèo, những ngôi nhà trình tường mộc mạc tạo nên một không gian văn hóa vừa nguyên sơ, vừa ấm áp. Điều đọng lại sâu nhất trong tôi là sự hiếu khách của con người xứ Tuyên. Từ ánh mắt, nụ cười trẻ nhỏ, chén rượu ngô mời khách, đến cách người dân sẵn sàng chỉ đường, sẻ chia câu chuyện đời thường, tất cả khiến Cao nguyên đá trở nên gần gũi, chan chứa tình người. Với tôi, Tuyên Quang không chỉ là điểm đến, mà là nơi để nhớ, để thương và để quay lại.

Ông NGUYỄN VŨ HÀ, Giám đốc Công ty TNHH Thương mại du lịch EXPLORE Hà Giang

Xây dựng sản phẩm du lịch tổng thể

NHỮNG năm qua, du lịch Tuyên Quang đã đạt được một số kết quả tích cực, tuy nhiên tiềm năng và chiều sâu giá trị văn hóa vẫn chưa được khai thác tương xứng. Du lịch chưa thực sự trở thành sinh kế bền vững cho người dân bản địa khi phần lớn lao động phải đi làm việc ngoài tỉnh; mức chi tiêu và thời gian lưu trú của du khách còn thấp; nguồn thu từ du lịch đóng góp chưa đáng kể vào ngân sách địa phương.

Với vai trò là đơn vị lữ hành, chúng tôi mong muốn tỉnh Tuyên Quang hoạch định lại hệ thống sản phẩm du lịch theo hướng bài bản, tổng thể, có nhận diện thương hiệu rõ nét. Cần đẩy mạnh truyền thông đa dạng để đánh thức sức hút điểm đến; tăng cường liên kết vùng, mở các tuyến du lịch mới, kết nối các không gian du lịch trong tỉnh. Đồng thời, đưa văn hóa, lịch sử địa phương vào trường học nhằm khơi dậy tình yêu quê hương, niềm tự hào và ý thức gìn giữ văn hóa cho thế hệ trẻ...

Bà HOÀNG MỸ KHÁNH, chủ Homestay Dành House, thôn Lô Lô Chải, xã Lũng Cú

Bản sắc văn hóa “sống” trong từng nếp nhà

HOMESTAY Dành House không chỉ để tạo chỗ lưu trú cho du khách, mà là hành trình gìn giữ để bản sắc dân tộc Lô Lô hiện diện trong từng nếp nhà. Từ trăm trở ấy, Dành House ra đời với 5 cặp bungalow, từng trang cho 5 dòng họ người Lô Lô lâu đời ở miền cực Bắc và được thiết kế mô phỏng chính xác hai chiếc trống đồng Lô Lô đục và trống cái. Đặc biệt, tháng 11-2025, Dành House được Tổ chức Kỷ lục Việt Nam vinh danh là Homestay đầu tiên sở hữu kiến trúc độc bản này, tôi hiểu rằng mình đã chọn đúng con đường: Gìn giữ bản sắc văn hóa bằng sự sáng tạo. Qua những nếp nhà hình trống đồng, mỗi vị khách không chỉ nghỉ lại, mà còn chạm vào văn hóa của người Lô Lô. Ở đó, văn hóa hiện diện trong bữa cơm, cách dựng nhà, tiếp khách và kể chuyện về cội nguồn. Khi những giá trị truyền thống được đưa vào đời sống đương đại một cách tự nhiên, bền bỉ, văn hóa mới thực sự “sống” - sống trong từng nếp nhà, từng nhịp sinh hoạt và lan tỏa bằng chính trải nghiệm chân thật của du khách.

ĐẤT VÀ NGƯỜI TUYÊN QUANG

Phố cổ Đồng Văn

Trái tim Cao nguyên đá

Giữa Cao nguyên đá hùng vĩ, khi sương sớm tan dần dưới ánh nắng ban mai xuyên qua đỉnh núi, phố cổ Đồng Văn, xã Đồng Văn hiện ra như một nốt trầm cổ kính. Những ngôi nhà trình tường với mái ngói âm dương trầm mặc, lặng lẽ sống qua hơn 1 thế kỷ, mang trong mình ký ức của một vùng biên viễn từng là điểm giao thương sầm uất. Ngày nay, với nhiều du khách, phố cổ Đồng Văn là điểm đến không thể bỏ qua trên hành trình khám phá miền cực Bắc.

■ Phóng sự: TUỆ ANH

thuật cấp Quốc gia. Ngày nay, khu phố cổ được các chủ nhân trùng tu, sửa chữa, phù hợp để đón khách du lịch nhưng không làm mất bản sắc văn hóa.

Trải nghiệm thú vị

Chị Nguyễn Hà Vy, du khách đến từ Thành phố Hồ Chí Minh, đã chọn phố cổ Đồng Văn là nơi dừng chân trên hành trình khám phá Cao nguyên đá. Không chọn khách sạn tiện nghi, chị chọn nghỉ đêm trong chính một căn nhà nằm giữa lòng phố cổ. Chị Vy chia sẻ: “Nếu chỉ đi, nhìn ngắm sẽ không “chạm” được vào văn hóa độc đáo của đồng bào nơi đây, vì thế tôi chọn dừng lại để thấu hiểu. Thật lạ, dù vào đêm cuối tuần, phố cổ đông vui, lửa trại được thắp lên,

Phố cổ Đồng Văn ngày xưa, nay trở thành không gian phát triển dịch vụ, du lịch.

kết nối vòng tay bạn bè trong tiếng khèn, tiếng sáo Mông vì vu gọi bạn, nhưng trong lòng phố cổ, thời gian như chậm lại, lòng du khách nhẹ nhõm, bình yên”.

Nếu ví Cao nguyên đá Đồng Văn là một cơ thể tràn đầy sức sống với hành trình hàng trăm triệu năm kiến tạo địa chất, tạo nên những cảnh quan kỳ vĩ, thì phố cổ Đồng Văn như trái tim ấm nóng của cơ thể hoàn mỹ ấy. Trái tim luôn đập chung nhịp đập của vùng cao nhưng ẩn chứa trong mình những giá trị văn hóa truyền thống không thể đong đếm. Với vị trí đặc địa, nằm ngay trong trung tâm xã Đồng Văn, phố cổ được chọn là nơi tổ chức nhiều sự kiện văn hóa, thể thao nổi bật như: Lễ hội hoa Tam giác mạch, Lễ hội khèn Mông, Ngày hội Văn hóa các dân tộc, đêm rằm phố cổ...

Giữa dòng chảy hiện đại, phố cổ Đồng Văn vẫn âm thầm giữ cho mình một nhịp sống riêng. Không ồn ào, không vội vã, phố cổ lặng lẽ kể câu chuyện của đá, của đồng bào các dân tộc, của những lớp thời gian chồng xếp, phủ rêu lên mái ngói âm dương. Và chính sự bền bỉ ấy đã làm nên sức hút bền lâu, hấp dẫn cho một phố cổ nhỏ bé giữa Cao nguyên đá mênh mông ■

Biểu diễn múa khèn Mông tại phố cổ Đồng Văn.

Dấu ấn lịch sử đặc biệt

THEO các tài liệu nghiên cứu lịch sử địa phương và hồ sơ bảo tồn di sản, phố cổ Đồng Văn được hình thành vào cuối thế kỷ XIX - đầu thế kỷ XX, gắn với quá trình đô hộ của thực dân Pháp lên vùng núi phía Bắc và hoạt động giao thương giữa người Mông, Tày, Hoa và các thương nhân từ vùng Vân Nam (Trung Quốc). Khi ấy, Đồng Văn là trung tâm trao đổi hàng hóa quan trọng của vùng Cao nguyên đá. Các loại hàng hóa như vải lanh, quần áo, muối, thuốc bắc, nông sản... theo những con đường ngựa trời xuyên núi, hội tụ về đây, tạo nên không gian chợ phiên sầm uất.

Dấu ấn rõ nét nhất của phố cổ Đồng Văn là quần thể hơn 40 ngôi nhà cổ, chủ yếu là nhà trình tường đất, 2 tầng, mái ngói âm dương, tường dày, cửa gỗ, bố cục khép kín để chống rét và gió mạnh. Kiến trúc ấy phản ánh sự giao thoa văn

hóa đặc sắc giữa người Hoa, người Mông, người Tày và sự thích ứng với khí hậu, tập quán sinh hoạt của đồng bào vùng cao.

Điều đáng quý là dù trải qua chiến tranh, biến động xã hội và làn sóng đô thị hóa, phố cổ Đồng Văn vẫn giữ được kiến trúc nguyên bản. Nhiều ngôi nhà được truyền qua 4 - 5 thế hệ, trở thành “nhân chứng sống” cho lịch sử vùng biên. Đặc biệt ngôi nhà cổ của dòng họ Lương, được xây dựng vào khoảng năm 1890, đến nay có 7 thế hệ đã từng sinh sống trong ngôi nhà này.

Những người già ở Đồng Văn kể rằng, trong khu phố cổ, nơi có 3 dãy nhà hình chữ U nổi bật, là chợ phiên Đồng Văn nổi tiếng khắp vùng. Chợ họp vào chủ nhật, người ta đến chợ để mua sắm, để gặp gỡ bạn bè. Chợ nổi tiếng với những gian hàng quần áo thổ cẩm, rượu ngô, thắng cố, là điểm hẹn vùng cao. Ngay ngã ba phố cổ, có 1 căn nhà cổ 3 cổng, từng là trụ sở của UBND xã Đồng Văn. Ngày

nay, ngôi nhà này được sử dụng, trở thành quán “Cà phê phố cổ” cũng nổi tiếng không kém.

Trong quá trình hình thành và phát triển, theo dấu thời gian, một số ngôi nhà trong khu phố cổ bị xuống cấp. Để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, kiến trúc phố cổ, năm 2006, tỉnh Hà Giang triển khai dự án bảo tồn phố cổ nhằm củng cố nền móng, sửa chữa tường trình, thay ngói âm dương hư hại, phục hồi hoa văn, kiến trúc nguyên bản. Đến năm 2014, chương trình tôn tạo mở rộng được thực hiện, song song việc chỉnh trang cảnh quan lân cận nhằm tạo “diện mạo mới” cho khu phố trong bối cảnh du lịch phát triển mạnh mẽ. Chợ phiên Đồng Văn cũng được chính quyền địa phương dời ra ngoài phố cổ, không gian chợ phiên ngày ấy, nhường chỗ cho các gian hàng lưu niệm, dịch vụ ăn uống và không gian sinh hoạt cộng đồng. Năm 2009, phố cổ Đồng Văn được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch công nhận là Di tích Kiến trúc Nghệ

GIẢI THOẠI

Mạc Đĩnh Chi và câu đối của vua Nguyên

■ HẢI YẾN

TRANG nguyên Mạc Đĩnh Chi nổi tiếng với tài năng kiệt xuất. Trong một lần đi sứ phương Bắc vào đúng dịp Tết, vua nhà Nguyên muốn thử tài ông nên đã đưa ra một vế đối rất khó về hình ảnh hoa cúc trong tuyết:

Vế ra: “Thập bát tử, mặc chi lý, cúc bạt địa, nhi khai hoa” (Nghĩa là: Mười tám hạt, mặc vào giày, ở trên đất mà nở hoa - Chữ “Thập”, “Bát”, “Tứ” ghép lại thành chữ “Ly” là họ của vua Nguyên).

Mạc Đĩnh Chi không hề nao núng, ông đáp lại ngay lập tức bằng cách ghép chữ họ của mình (họ Mạc):

Vế đối: “Cầu thập nhật, quang âm tự, hốt đao đầu, nhi thọ phúc” (Nghĩa là: Chín mươi ngày, thời gian tựa như tên bắn, bỗng chốc đã đến Tết để nhận phúc - Chữ “Thảo”, “Nhật”, “Đại” ghép thành chữ “Mạc”).

Vế đối không chỉ chinh về mặt chữ nghĩa mà còn thể hiện khí phách của người nước Nam, khiến vua Nguyên vô cùng thán phục.

(Sưu tầm)

Văn nghệ sĩ và ước vọng đầu Xuân

■ GIANG LAM

CỐNG HIẾN, SÁNG TẠO TỪ VỐN SỐNG

Người ta thường sợ tuổi già nhưng với những người làm nghệ thuật chân chính, thời gian là chất xúc tác làm dày thêm vốn sống và say mê. Năm 2026, Nghệ sĩ Ưu tú, Biên đạo múa Lê Cường tròn 70 tuổi đời, với hành trang là hơn nửa thế kỷ đắm mình trong ánh đèn sân khấu và những vũ điệu dân gian. Có gần 15 năm làm Chi hội trưởng Chi hội Sân khấu tỉnh Tuyên Quang, Nghệ sĩ Lê Cường đã phát huy vai trò cầu nối, gắn kết các nghệ sĩ mùa trong tỉnh. Đồng thời cùng các hội viên góp phần bảo tồn và phát huy các điệu múa dân gian của các dân tộc thiểu số, trở thành một phần không thể thiếu trong các sự kiện văn hóa, lễ hội của tỉnh.

"Năm mới đến, tôi mong đời sống nghệ thuật sẽ ngày càng chuyên nghiệp hơn. Mùa xuân bao giờ cũng nhiều cảm hứng nên nhất định tôi sẽ đi để lấy cảm hứng sáng tạo các tác phẩm mới. Đặc biệt đến các vùng đất có đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống để sâu tằm và sáng tạo. Tôi yêu điệu múa người Dao, người Mông, người Lô Lô... Tôi khát khao góp phần đưa múa Tuyên Quang vươn lên, hội nhập trong nước và thế giới" - nghệ sĩ Lê Cường chia sẻ.

Cũng dành trọn vẹn tình yêu cho văn hóa dân tộc, đứng với câu nói "trong nhà có người già như nhà có kho báu", năm 2025, nhà nghiên cứu văn hóa dân gian Tống Đại Hồng đã gặt hái quả ngọt nhờ sự lao động cần mẫn. Tháng 8-2025, Viện Nghiên cứu Hán nôm đặc biệt tổ chức một buổi Tọa đàm giới thiệu và tặng sách Tự điển chữ Nôm Tây của tác giả Tống Đại Hồng.

PGS.TS Vương Thị Hương, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu Hán nôm, Tổng Biên tập Tập chí Hán nôm khẳng định, đây là một công trình từ điển đồ sộ, tập hợp hơn 6.300 mục từ, giúp bảo tồn và phát huy di sản chữ Nôm Tây. Viện đánh giá rất cao trí tuệ, công sức, tâm huyết của tác giả trong thời gian vừa qua. Tự điển Nôm Tây đã được tin học hóa, tự điển điện tử thuận lợi cho việc tra cứu, dịch thuật, học. Bước sang năm 2026, ước vọng của nhà nghiên cứu Tống Đại Hồng thật giản dị mà sâu sắc. Ông chia sẻ: "Mong sao có nhiều hoạt động đưa văn hóa dân gian vào trường học, thổi bùng ngọn lửa tình yêu văn hóa nguồn cội cho thế hệ trẻ".

Triển lãm Bên dòng Lô Giang do Hội Văn học tổ chức thu hút nhiều công chúng yêu nghệ thuật đến thưởng thức.

Năm mới 2026 đã đến, văn nghệ sĩ Tuyên Quang đón xuân mang theo những khát vọng lớn lao. Từ những nghệ sĩ lão thành đến thế hệ trẻ tài năng đều chung quyết tâm sáng tạo không ngừng nghỉ để đưa văn học nghệ thuật tỉnh nhà bắt nhịp cùng dòng chảy đương đại, lan tỏa mạnh mẽ hình ảnh đất và người Tuyên Quang.

Nhắc đến văn học Tuyên Quang đương đại, nhà văn Chu Thị Minh Huệ với những tác phẩm như "*Bông dẻ đầm sương*", "*Đường lên Hạnh Phúc*", "*Ngược dòng thiên di*" hay "*Mười hai tầng trời*"... đã tạo những vùng tâm tưởng, neo đậu vững chắc trong lòng độc giả cả nước.

Năm 2025 đối với Chu Thị Minh Huệ là một năm đầy biến động nhưng cũng đầy nghị lực. Thực hiện chủ trương sáp nhập, thay đổi địa giới hành chính của tỉnh, chị chuyển công tác về Hội Văn học Nghệ thuật tỉnh Tuyên Quang tại phường Minh Xuân. Đối với nữ nhà văn này, đó lại là một hành trình trải nghiệm mới, những lo lắng ban đầu dần nhường chỗ cho sự thích nghi kiên cường.

Chị tâm sự, năm 2026 sẽ là năm chị dồn toàn bộ tâm sức để viết thật nhiều. Chị muốn dành trọn tình yêu cho con người miền núi, nhưng ở một góc nhìn mới mẻ hơn: Con người miền núi trước những biến chuyển của xã hội hiện đại. Đó là sự va đập giữa cái cũ và cái mới, giữa bản sắc và hội nhập.

ĐIỂM TỰA NĂM MỚI

Thực hiện chủ trương sáp nhập từ ngày 1-7-2025, Hội VHNT Tuyên Quang đã thành một ngôi nhà chung rộng lớn và ấm áp. Với 312 hội viên đang sinh hoạt sôi nổi tại 7 chi hội cơ sở, 6 chi hội chuyên ngành và 1 tổ đội, Hội đang sở hữu một nguồn lực sáng tạo dồi dào chưa từng có.

Trong âm nhạc Tuyên Quang đương đại, NSUT Ngô Sỹ Tùng luôn nhận mình là kẻ "nặng lòng" với núi rừng. Tình yêu bền bỉ ấy đã được đền đáp xứng đáng khi ông xuất sắc giành Giải B tại Liên hoan Âm nhạc toàn quốc 2025 với tác phẩm "*Nơi rừng thiêng*". Thông điệp về khát vọng sống mãnh liệt như chính rừng thiêng đã chạm đến trái tim khán giả cả nước. Chia sẻ về thành công này, NSUT Ngô Sỹ Tùng bộc bạch: "*Tôi yêu Tuyên Quang và biết ơn mảnh đất đã cho tôi nguồn cảm hứng bất tận. Đó là động lực để tôi tiếp tục sáng tạo trong năm mới*".

Không chỉ có âm nhạc, nhiếp ảnh Tuyên Quang cũng đã vươn mình ra biển lớn. Tại Cuộc thi Ảnh nghệ thuật

quốc tế lần thứ 13 năm 2025 (VN-25) - sân chơi quy tụ hàng ngàn tác phẩm từ 22 quốc gia - nhiếp ảnh gia Lê Hồng Đức đã làm rạng danh tỉnh nhà với giải Khuyến khích cho tác phẩm "*Cắm đống*". Hơn 20 năm "ăn ngủ" cùng nhiếp ảnh, đi và chụp say sưa để lưu giữ hồn cốt quê hương, giải thưởng này là sự ghi nhận xứng đáng cho hành trình lao động nghệ thuật nghiêm túc của Lê Hồng Đức, đồng thời khơi dậy cảm hứng sáng tạo mạnh mẽ cho các tay máy trẻ trong tỉnh.

Trong số nghệ sỹ trẻ, nghệ nhân dân gian Chu Thạch với tài năng diễn tấu đàn Tính và hát Then, không chỉ tỏa sáng trên các sân khấu trong nước mà còn mang tiếng đàn của người Tày đến với bạn bè quốc tế tại Hàn Quốc, Trung Quốc. Thạch luôn trăn trở tìm tòi, sáng tạo những phương thức biểu diễn mới, đưa âm nhạc truyền thống đến gần hơn với giới trẻ qua mạng xã hội. "*Tôi muốn truyền đạt tình yêu này đến các bạn trẻ, để cùng gìn giữ và phát triển âm nhạc Tuyên Quang nói riêng và dân tộc nói chung*" - lời chia sẻ của Chu Thạch cũng chính là lời hứa của thế hệ trẻ Tuyên Quang trước thềm năm mới.

Xuân 2026 đang gõ cửa với biết bao hy vọng. Với nền tảng vững chắc từ những thành công của năm cũ, cùng sự đoàn kết trong "ngôi nhà chung" và khát vọng cống hiến cháy bỏng, tin rằng văn nghệ sĩ Tuyên Quang sẽ tiếp tục gặt hái những mùa vàng bội thu, để dòng chảy văn hóa xứ Tuyên mãi tuôn chảy và hòa nhịp cùng đất nước ■

Đầu năm mới 2026, chàng đường thể thao người yêu thể thao Tuyên Quang có quyền tự hào với tên Lý Thị Na - VĐV đua thuyền tiếp tục tỏa sáng trên khu vực. Tại SEA Games 32, Na được cử làm cờ thủ của quê hương và đã xuất sắc giành 2 huy chương Vàng (HCV) và 1 huy chương Đồng (HCD), góp phần rạng danh thể thao Tuyên Quang và thể thao Việt Nam nói riêng.

TỪ CÔ BÉ NHƯT

Khác với nhiều người trẻ trong môi trường thành thị, cô gái vàng Lý Thị Na là một người con quê hương.

Em sinh ra trong gia đình nghèo của thôn Hoàng Yên, nay là xã Tân Trào, huyện Tuyên Quang. Na kể, nhớ những ngày nhỏ, nhìn mẹ vất vả làm lụng nuôi con, em chỉ mong một ngày nào đó thành tài để đỡ đần cho mẹ. Tự hào lắm, Na bảo 6 tuổi em đã nấu cơm, còn biết đỡ mẹ gánh ngoài cánh đồng, đàn vật nuôi gia đình... Chuyện đó đã hun đúc nên trong em một thể lực mạnh mẽ, một thể thao từ nhỏ, nổi bật thành tích trong môn bơi lội và bạn bè cùng trang lứa.

Khi lên học cấp 2, L. Na tâm và thi đỗ để theo học nội trú ATK Sơn Dương. Thật tốt và phát huy sở trường ngoài giờ học chính khóa, gia đình và nhà trường khuyến khích các hoạt động thể dục thể thao, năm lớp 7 (2016) em tham dự Hội khỏe Phù Lành Na tham gia chạy cự ly 400m và giành HCV. Cái cảm giác thắng lợi HCV nó khiến em rất hạnh phúc, và tiếp tục

MỖI TUẦN MỘT

Cuốn sách là những chiêm nghiệm về tình yêu công việc, cuộc sống.

2026, nhìn lại
năm 2025,
thao Tuyên
hào khi cái
động viên
Canoeing -
đấu trường
Games 33 tổ
cô gái người
g Tân Trào
Huy chương
Huy chương
phần làm
Việt Nam nói
uyên Quang

NHẤT

VDV sinh ra
có đầy đủ điều
ngay từ nhỏ thì
lại có xuất thân

đình thuộc diện
Lâu, xã Trung
ào, tỉnh Tuyên
ngày còn nhỏ,
2 anh em, em
đó có thể làm gì
ho gia đình. Na
đi em đã biết tự
mấy việc nhẹ
rồi tự chăm sóc
và những câu
một ý chí thoát
h mẽ. Na thích
ng với những
tiền kinh trong

Ly Thị Na quyết
tâm theo đuổi
Trường PTDT
tỉnh. Cố gắng học
tốt của mình,
a, em đều tham
thể thao với
lố vì thế, thấy
năng khiếu thể
m được chọn đi
Đổng của tỉnh.
400 m nữ và
giác lần đầu đi
n em cảm thấy
m cho em sự tự

OT CUỐN SÁCH

n nghiệm, bài học lớn
sống và con người.

VDV Ly Thi Na
(trong ảnh)
và thành tích 2 Huy
chương Vàng
tại SEA Game 33
(ảnh trái).

Ly Thi Na (ngoài cùng bên trái) cùng các HLV tại SEA Game 33.

tin và khát khao đi theo thể thao chuyên
nghiệp - Na chia sẻ.

Em kể, năm 2018, em nghe thông
tin có đợt tuyển trạch vận động viên của
Trung tâm Huấn luyện và Thi đấu TDTT
tỉnh, em tự dò hỏi xin số điện thoại của
thầy Lâm Văn Hưng, Huấn luyện viên
môn đua thuyền Rowing và Canoeing
tỉnh Tuyên Quang để ứng tuyển. Sau
khi sơ tuyển về chiều cao, độ dài và sức
bền cùng cánh tay, em đã trúng tuyển
và được cử đi đào tạo môn đua thuyền
Canoeing tại CLB đua thuyền Hồ Tây
(Hà Nội).

Na bồi hồi, hồi trống tuyển, em nữa
vui nữa sợ, vui là được ăn học miễn phí

như tại Trường PTDT nội trú em đang
theo học, nhưng sợ là đi xa nhà. Ngày
còn học nội trú, tuy ở lại trường nhưng
cuối tuần em đều được về với gia đình,
nhưng giờ đi tận Hà Nội câu chuyện sẽ
về thưa hơn, có khi cả năm mới về nhà
một lần.

Những ngày đầu làm quen với nước,
gió và sự bồng bềnh của thuyền thật
không đơn giản chút nào. Nhiều khi Na
khóc, muốn bỏ cuộc, nhưng chính thầy
Hưng là người luôn động viên, chia sẻ
chuyện vui buồn với cô học trò nhỏ, đó
là động lực để Na bước tiếp. Từ chỗ chưa
từng biết Canoeing là gì, VDV Ly Thi
Na đã bước vào hành trình rèn luyện

LÊ DUY

gian nan, phải rời xa gia đình, làm quen
với sông nước, thời tiết khắc nghiệt và
cường độ tập luyện khắt khe của thể
thao thành tích cao.

ĐẾN TAY CHÈO SĂN HUY CHƯƠNG

Với cường độ luyện tập cao dần, làn
da của Na trở nên cháy xém, đen nhem,
nhưng nghĩ đến mẹ, đến thầy cô, em
quyết tâm vượt lên, chinh phục mọi thử
thách trong luyện tập.

Thầy Hoàng Hồng Anh, Huấn
luyện CLB đua thuyền Hồ Tây kể,
lúc mới được thầy Hưng gửi gắm
về đây, Ly Thi Na tỏ ra nhút nhát và
cũng “mau” nước mắt do cường độ
tập gian khổ. Nhưng ở Na có sự chăm
chỉ, không ngại khó, ngại khổ để hoàn
thành những bài tập khó. Chính vì lẽ đó
nên bao tâm huyết thầy đều dành cho
cô học trò người Tuyên Quang.

May mắn đến với Na khi ngay trong
lần đầu xuất quân tại Giải đua thuyền
Canoeing trẻ vô địch quốc gia 2019
được tổ chức tại Hà Nội, em đã giành
HCD. Đến Giải đua thuyền Canoeing
trẻ vô địch quốc gia 2020 được tổ chức
tại Hà Nội, Ly Thi Na đã có những bất
phá ngoạn mục, giành được 4 HCV và 1
HCD. Năm 2021, Ly Thi Na được gọi
vào đội tuyển Canoeing trẻ quốc gia, thi
đấu cho màu cờ, sắc áo của Tổ quốc.

Ngồi trò chuyện, Ly Thi Na bộc bạch,
sau chuyến du đấu tại SEA game 33 vừa
qua, em thật sự có nhiều cảm xúc vỡ òa,
em đạt được thành tích 2 HCV, 1 HCD,
gồm HCV thuyền truyền thống 10 nữ, cự
ly 500 m; HCV thuyền truyền thống 10 nữ,
cự ly 200 m và HCD thuyền truyền thống
20 VDV nam - nữ phối hợp, cự ly 500 m.

Dù đang luyện tập tại Đội tuyển
Quốc gia, nhưng Ly Thi Na là VDV đua
thuyền Canoeing của Trung tâm Huấn
luyện và Thi đấu TDTT tỉnh Tuyên
Quang. Thầy Lâm Văn Hưng, người có
công đầu đưa cô gái nhút nhát hôm nào
trở thành niềm tự hào của thể thao Tuyên
Quang tâm sự, Na là niềm tự hào của
thầy, của cả thể thao tỉnh Tuyên Quang.
Qua tuyển trạch VDV mà những tài
năng như Na được khơi mở và tỏa sáng.

Những tấm huy chương ấy không chỉ
phản ánh tài năng và sự tiến bộ vượt bậc
của một vận động viên trẻ, mà còn là kết
quả của quá trình rèn luyện bền bỉ trong
môi trường kỷ luật cao, nơi tinh thần
thi đua yêu nước được cụ thể hóa bằng
từng buổi tập, từng đường chèo và trách
nhiệm công hiến cho Tổ quốc. Với thành
tích nổi bật trong sự nghiệp thể thao, cuối
năm 2024 Na được tuyên dương học
sinh, sinh viên dân tộc thiểu số xuất sắc
tiêu biểu của Ủy ban Dân tộc. Đồng thời
được vinh danh là 1 trong 9 công dân tiêu
biểu tỉnh Tuyên Quang năm 2024 ■

Những chiêm nghiệm sâu sắc

■ MINH AN

Cuốn sách *Người thợ mộc lạ lùng* của Jon Gordon
(Nguyễn Đức Nhật dịch, Nhà xuất bản Tổng
hợp thành phố Hồ Chí Minh phát hành) là một câu
chuyện mang sức nặng của những chiêm nghiệm
sâu sắc về thành công, hạnh phúc và giá trị sống.
Không ồn ào hay kịch tính, tác phẩm chinh phục
người đọc bằng sự giản dị và chân thành, đúng như
tinh thần mà nó theo đuổi.

Nhân vật trung tâm của câu chuyện là Michael,
một người đàn ông đang ở độ chín của sự nghiệp và
gia đình. Mọi thứ tưởng như vẫn vận hành ổn định
cho đến khi một tai nạn bất ngờ xảy ra. Tại đây, anh
được Joe Emmanuel - một người thợ mộc già kíp
thời giúp đỡ, và trở thành người thấy tinh thần cho
anh sau đó.

Cứ ngỡ không quá nghiêm trọng về thể chất,
nhưng lại đủ để làm chậm nhịp sống của Michael,
buộc anh phải dừng lại và nhìn lại chính mình.
Tai nạn trở thành cái cớ để anh đối diện với những
câu hỏi đã bị né tránh từ lâu: Vì sao mình làm

việc nhiều mà vẫn không thấy đủ? Thành công
rốt cuộc là gì? Và điều gì thực sự khiến một con
người hạnh phúc?

Người thợ mộc Joe không xuất hiện như
một bậc hiền triết. Ông không thuyết giảng, hay
khuyến nhủ dài dòng. Ông nói về nghề mộc, về
cách dựng một ngôi nhà, về nền móng, xà cột,
từng chi tiết nhỏ tưởng như vô nghĩa. Nhưng chính
từ những câu chuyện nghề ấy, Michael dần nhận
ra một chân lý giản dị: đời người cũng giống như
một công trình, muốn bền vững phải bắt đầu từ
nền móng đúng đắn.

Thông điệp trung tâm của cuốn sách được Jon
Gordon gửi gắm qua hình ảnh người thợ mộc là ba
nguyên tắc cốt lõi: thành công phải được xây dựng
trên nhân cách, duy trì bằng sự chính trực, và chỉ thực
sự có ý nghĩa khi gắn với con người. Joe nhấn mạnh,
làm việc giỏi là quan trọng, nhưng làm người tử tế
còn quan trọng hơn. Một công trình đẹp bên ngoài
nhưng mục ruỗng bên trong sớm muộn cũng sụp đổ,

cũng như một sự nghiệp rực rỡ sẽ nhanh chóng kết
thúc nếu thiếu nền tảng giá trị.

Điểm đáng quý của *Người thợ mộc lạ lùng* là
cách Jon Gordon không đẩy nhân vật vào bi kịch
gia đình hay khủng hoảng cực đoan. Gia đình của
Michael vẫn là chốn bình yên, là lý do để anh muốn
sống và làm việc tốt hơn. Sự chuyển hóa trong câu
chuyện diễn ra âm thầm, tự nhiên, như cách một
người học lại cách sống chậm, sống sâu sau một
biến cố.

Với giọng văn nhẹ nhàng, dễ đọc, cuốn sách phù
hợp với nhiều đối tượng: người đang loay hoay trong
sự nghiệp, người trẻ đi tìm định nghĩa thành công,
hay bất kỳ ai cảm thấy mình đang đi quá nhanh mà
quên mất mình đã bắt đầu từ đâu. *Người thợ mộc lạ
lùng* không hứa hẹn thay đổi cuộc đời chỉ sau một
đêm, nhưng nó gieo vào người đọc một hạt giống
quan trọng: hãy xây cuộc đời mình như một người
thợ mộc lành nghề kiên nhẫn, từ tế và trung thực từ
những điều nhỏ nhất ■

Ấm áp nắng chiều

Truyện ngắn: NGUYỄN XUÂN HÙNG

I

Nắng chiều đang thắm dần, cũng đã hết giờ làm việc, bất ngờ đằng đông xuất hiện những đám mây đen vần vũ tiến về phía Thảo đang đứng kéo bầu trời dần xuống thấp. Thảo lo lắng mặc nhanh áo mưa đi đón con ở trường về nhà sớm còn phải chuẩn bị đồ đạc, ngày mai cơ quan tổ chức cho cán bộ, công nhân viên đi nghỉ mát. Chồng chị điện thoại báo chiều nay ở lại cơ quan tiếp khách sẽ về muộn. Vì vậy, chị phải về nhà sớm. Thảo đón con về đến nhà mà cơn mưa vẫn chưa đổ xuống, vừa thay xong bộ quần áo, chuẩn bị bữa cơm tối cho con gái thì nghe chuông điện thoại. Thảo ngừng tay bật máy:

- Nhóc à! Có gì mà gọi chị thế. Mẹ có khỏe không?

Từ đầu máy bên kia em gái chị là bé Loan gọi giọng trách móc: Dạo này vội gì mà mấy tuần không về nhà thăm mẹ và thăm em đây.

- Cơ quan chị chuẩn bị Đại hội Công đoàn nên cứ bận lên vì phải viết báo cáo đấy nhóc ạ.

- Mai chị về nhà đi có việc quan trọng đây! Vắng mặt là không được đâu?

- Việc gì vậy, nói cho chị biết đi nhóc - Thảo vẫn gọi em gái ruột của mình tên Loan đang học lớp 12 ở quê.

- Không! Mai về khác biết.

- Nói cho chị đi chứ? Sao cứ úp úp, mờ mờ với chị thế.

- Bà mừng cho bà Thơm. Nói rồi nó đặt tất luôn máy.

II

Hơn 30 năm về trước, giữa lúc bom đạn của Mỹ càng xéo trên mảnh đất Hải Phòng quê hương của mẹ chị, gia đình không may trúng bom, cả nhà không còn một ai sống sót, duy nhất chỉ có mẹ chị lúc ấy đi học là tránh được. Trở về trong không khí tang thương mẹ chị đã ngất đi; rồi được người chị gái ruột của mẹ lấy chồng trên Lào Cai đón về nuôi, nhưng gia cảnh chị nghèo quá lại bị người chồng vũ phu. Mẹ chị phải chứng kiến những chuyện cãi vã giữa chị gái và anh rể

kéo dài như thế nên chị bỏ đi lang lang ra bến tàu, bến xe làm thuê; tình cờ một hôm có một người hỏi chị có đi chăn bò thuê không. Nhìn người đàn ông có vẻ phúc hậu và tin tưởng nên chị nhận lời về tận tỉnh Vĩnh Phú chăn bò thuê cho một gia đình ở trên núi Tam Đảo xa xôi và không liên lạc gì với chị gái nữa. Gia đình chị ở làm thuê này không có con nên rất yêu quý mẹ Thảo, nhưng không may mấy năm sau, ông bị bệnh ung thư qua đời, bà vợ bán nhà về ở quê ngoại tận Thái Bình để lại cho mẹ chị hai trăm mét đất vườn với 3 gian nhà tranh để ở và dặn mẹ Thảo hãy hương khói cho ông ngày Giỗ, Tết. Bên cạnh nhà Thảo là bà Thơm, chồng bà hy sinh trong chiến trường Quảng Trị năm 1968, khi đó bà

Mười một ngoài 20 tuổi, nhưng bà quyết ở lại nuôi mẹ già và thờ chồng. Nhà Thảo ở cạnh bà Thơm rất hay sang chơi, mẹ Thảo cũng luôn đau yếu thường hay sang nhờ bà Thơm giúp đỡ. Bà Thơm có tiếng hay thương người và giúp đỡ nhà Thảo. Năm 18 tuổi, mẹ Thảo yêu một người là bố Thảo bây giờ, ông cũng mồ côi cha mẹ từ nhỏ đi làm thuê ở làng cạnh. Hai người gặp nhau trong một lần đi làm ruộng giáp ranh, bố Thảo đi cày, mẹ Thảo đi cấy. Sau lần gặp gỡ ấy hai người bén duyên đi lại hơn một năm sau nên vợ, thành công trong một đám cưới giản dị chỉ vài mâm cơm mời bà con láng giềng; hai năm sau sinh ra Thảo, ngày sinh Thảo mẹ vẫn phải đi gặt, khi trở dạ bên ruộng lúa bà Thơm là người công mẹ Thảo đến Trạm Y tế xã đẻ sinh.

Nhà bà Thơm ở cạnh nhà Thảo, có vườn rộng nên bà trồng nhiều cây ăn quả, mùa nào thứ ấy, tháng Ba thì thiêu lựu, tháng Tư thì ổi mỡ, ổi đào, tháng Năm nhãn, vải; tháng Sáu đu đủ, mít; tháng Tám thì bưởi; cuối cùng mùa đông là mùa táo chín; bọn trẻ con như Thảo hay chui qua hàng rào cây pơ rêu xen râm bụt sang vườn lấy trộm hoa quả. Nhiều lần bà Thơm bắt được khác với hình dung của bọn Thảo là ăn rồi vứt bỏ chỉ nhẹ nhàng bảo: - Các cháu cứ hỏi bà một câu, rồi lấy. Bà

Minh họa: BÍCH NGỌC

có bao giờ không cho các cháu đâu. Bà Thơm nhân hậu là vậy, nhưng bọn Thảo vẫn thấy thích ăn trộm hơn là xin bà. Nhà Thảo nghèo, mỗi khi có bát canh ngon bà lại đem cho. Thảo nhớ nhất từ khi mẹ sinh em Loan, bố Thảo bị tai nạn rồi nằm liệt giường, gia cảnh nhà Thảo vốn đã nghèo khó nay lại càng khó khăn khi mọi lo toan đổ vào vai mẹ. Bà Thơm là người vẫn hay giúp đỡ mỗi khi tối lửa, tắt đèn, khi mùa vụ bận rộn, nhất là khi chị em Thảo trái nắng, trở trời ốm đau. Thảo nhớ mỗi lần mẹ ốm, đi học về lại phải thay mẹ thái heo, nấu cám lợn, giã gạo ăn những lúc như thế bà Thơm lại sang nhà giúp.

- Con Thảo ngoan quá, để bà giúp cho nào.

- Cháu cảm ơn bà ạ!

- Nứt mắt đã học ranh rồi -

khôn thế là tốt. Cái quan trọng là phải học cho giỏi cháu nhé. Mai này còn giúp được bố mẹ đây. Đời người là trọng cái chữ lắm đấy. Bà và bố mẹ cháu ngày xưa nhà nghèo không được học thời thơ ấu.

Bà nói vui rồi cười với nét mặt khá buồn, nhưng Thảo không hiểu hết ý bà lại còn ảm ức ghê bà vì câu nói "nứt mắt đã học ranh rồi", nhưng nhờ bàn tay thô ráp tần tảo, đôi chân vạm vỡ của bà giúp đỡ, chẳng mấy chốc nỗi cảm lộn đã được vùi kỹ trong trấu đốt, gạo xay cũng

thành ra gạo trắng, bà lại dần sàng, sảy ra gạo giúp. Bà làm rất khéo khi sảy vỏ chấu trong nia gạo ra ngoài. Những lúc như thế Thảo rất thích làm sao giới giang được như bà để tự làm mà không phải nhờ đến bà.

III

Ngày Thảo đỗ vào Đại học, mẹ rất vui, nhưng trong lòng thì như lửa đốt vì lấy tiền đầu lo cho Thảo ăn học bấy giờ. Tối hôm nhận được giấy báo nhập trường, cả xóm đến mừng bố mẹ Thảo, đến khuya mọi người đã ra về hết, chỉ còn lại bà Thơm ngồi lại. Bà bảo: Cháu cố mà đi học lấy cái chữ, sau này có cuộc sống đỡ vất vả cứ chôn cái chân ở vùng chiêm trũng, mùa úng này bao giờ mới giúp được bố mẹ hả. Mẹ Thảo tiếp lời: Con lo nhất tiền học 4 năm cho cháu cụ ạ.

Bà Thơm cất lời: Các cụ có câu "cháo húp quanh, công nợ trả dần". Khó khăn nào rồi cũng khắc phục được mà cái quan trọng là có ý chí và quyết tâm. Thảo nhớ trong buổi nghe rõ lời bà Thơm nói, nhưng ai cho mẹ vay tiền đây, ngày nhập trường học lại sắp đến, gia cảnh nhà Thảo thì nghèo, chỉ còn cặp bồ nái mà con bé mới được non tháng; vụ mùa chưa gặt được; vườn sản hơn hai sào có thu hoạch sớm bán đi cũng chỉ được non một triệu mà cũng chưa đủ

đóng học; lấy đâu một triệu rưỡi tiền đóng học phí kỳ I, còn tiền ăn, nhà trọ, mua sắm một số vật dụng sơ sơ cũng hết đến hai triệu rưỡi mà nhà Thảo bây giờ có bố cũng chẳng ra đồng nào. Mãi nghĩ, Thảo thiếp vào giấc ngủ lúc nào cũng không biết.

Ngoài nhà, đã rất khuya, bóng trăng sáng quá bên kia Tây, bà Thơm với mẹ Thảo vẫn trò chuyện về nỗi mừng xen lẫn lo chuyện tiền cho Thảo đi học. Bà Thơm bảo: "Bà còn cái sổ tiết kiệm năm triệu sẽ rút cho mẹ con cháu vay hai triệu để nó đóng học". Mẹ Thảo như trút được gánh nặng, nhưng Thảo còn học những bốn năm thì lấy đâu. Bà Thơm bảo: Cứ cho con đi học đã, đến đâu tính đến đó...

* *

Bốn năm học Đại học nhanh chóng trôi qua, Thảo ra trường với tấm bằng Cử nhân kinh tế loại khá, được về nhận công tác ở Hà Nội. Tuy nhiên, từ ngày đi học đến nay Thảo chưa bao giờ hỏi mẹ xem làm cách nào mà mẹ lo đủ tiền cho ăn học. Và mẹ cũng chưa bao giờ kể cho cô nghe bà làm gì để lấy tiền chu cấp đầy đủ hàng tháng. Đến nay khoản tiền mẹ vay của bà Thơm tất cả lên tới 30 triệu đồng nhưng bà Thơm không hề đòi hay lấy lãi của mẹ, bà vẫn động viên mẹ Thảo: Các cháu còn ít tuổi, đừng nói nhiều chuyện vay mượn cho nó yên tâm học hành. Số tiền bà giúp đỡ không phải lo lắng khi nào có tiền thì trả. Về công tác tại một doanh nghiệp nhà nước ở Hà Nội, ở đây Thảo may mắn yêu và lấy được chồng là kỹ sư công tác trong Quân đội. Do công việc của chồng anh phải xa nhà thường xuyên. Công việc nội trợ chăm sóc con cái do Thảo lo toan. Thảo ít về nhà thăm mẹ. Thời thì gác lại chuyện nghỉ mát, mai về quê vậy đã lâu Thảo cũng chưa về được.

* *

Nắng đang dần chuyển sang màu tím sẫm, cũng là lúc Thảo dần con gái về đến sân nhà mình, nhìn sang nhà bà Thơm, một ngôi nhà xây mới, lợp ngói đỏ tươi đang được hàng chục thanh niên nam nữ, người cao tuổi và hàng xóm dựng rạp, kê bàn ghế, sắp xếp âm chén. Thảo chạy ào vào ôm mẹ. Mẹ Thảo mừng rỡ: Lớn rồi còn như trẻ con ấy. Bà Thơm được Nhà nước xây cho ngôi nhà tình nghĩa. Mai là lễ bàn giao. Rồi bà im lặng, một lúc sau nhìn sâu vào mắt Thảo ngâm ngùi: Vì giúp mẹ tiền trợ cấp hàng tháng của bà cho con ăn học nên bà ấy chẳng có tiền xây nhà. Bà là ân nhân của con đây!

Lúc này, Thảo mới nhận ra tấm bằng Cử nhân kinh tế của mình có công sức rất quan trọng của bà Thơm. Thế mà bấy lâu chị không hề được biết. Thảo ôm mẹ nghẹn ngào trong nắng chiều... ■

HUỖNH NGỌC PHÚỐC

Mùa xuân về phố núi

Mùa xuân về phố núi
Thăm người em gái xưa
Đường dài thêm trắc trở
Đón những ngày nắng mưa.

Mùa xuân về phố núi
Hoa nở bình đưa hương
Thơm em ngang làn tóc
Của một thời nhớ thương.

Mùa xuân về trên núi
Hay xuân về trên ta
Gom bao nhiêu sắc thắm
Đủ tặng người phương xa?

Mùa xuân về trên núi
Như một mùa phấn son
Như một mùa con gái
Điệu đà trên gió non.

Ta là người khách lạ
Mà ngỡ chừng quen thân
Bao năm về phố núi
Đón một mùa xuân sang.

NGUYỄN HOÀI ÂN

Ca dao mùa xuân

Tình tang
Hoa cúc trở vàng
Hoa mai khoe sắc
Ngõ ngang gió xuân.

Áng chiều. Chái bếp.
Bâng khuâng.
Mẹ đi chợ Tết. Gian truân chưa về.

À ơi!
Câu hát triền đê
Đêm xuân tình tự
Vân về giấc tình
Lời ca vọng lại sân đình
Yêu thương góp nhặt, bình minh vẫy chào.

Xuân về, nắng kéo lên cao
Giao thừa nghe khúc ca dao quê nhà
À ơi!
Ngân khúc ơi... à...!
Mùa xuân có mẹ mới là mùa xuân.

Minh họa: ĐỨC TRẦN

TRẦN THỊ THÙY LINH

Tháng Giêng

Ta về chạm phải tháng Giêng
Xòe tay hứng giọt bình yên trước thềm
Tóc vương mấy sợi nắng mềm
Câu ca bay bổng theo triền gió lay

Ngoài sân đã chớm nụ mai
Nàng xuân như đã sum vầy sắc hoa
Bầu trời xanh ngắt bao la
Tiếng chim rộn rã ngân nga bên đường

Tháng Giêng khuya vỡ niềm thương
Nghe bao cảm xúc vẫn vương trong lòng
Ai đang hát lý chờ mong
Cho miền quê nhỏ bình bồng tim yêu

Bến sông nghiêng vạt nắng chiều
Con đò từng nhịp mái chèo đón đưa
Gió reo điệu khúc sang mùa
Tháng Giêng trang điểm quê nhà vào xuân!

NGUYỄN THỊ BÌNH

Chạm tay vào năm mới

Chạm tay vào năm mới
Nghe tiếng lòng xôn xao
Mùa yêu thương trở lại
Gọi niềm yêu dâng trào

Thành công và thất bại
Cũng lặng thầm qua đi
Chỉ còn niềm trân trọng
Trong tim ta nói gì?

Chạm tay vào năm mới
Chạm tay vào ước mơ
Không gì là không thể
Hạnh phúc đến bất ngờ?

Những ưu tư ngày cũ
Thả buông theo gió bay
Lạnh lùng không còn nữa
Khi Xuân về trong tay

Thấp lún chìm hy vọng
Điểm tô đẹp cuộc đời
Gửi một trời thương nhớ
Cho tình yêu nảy chồi

Chạm tay vào năm mới
Môi hồng chạm mùa xuân
Một tương lai chào đón
Khúc nhạc lòng vang ngân.

NGUYỄN HỒNG QUANG

Hương Then

Tôi từ miền biển ngược lên
Nghe câu em hát điệu Then mượt mà
Lời ca tươi tắn như hoa
Áo chàm xinh xắn, nhuộm pha nắng rừng

Tiếng đàn Tính tấu tưng bừng
Hai dây song tấu, ngân rung nhịp đàn
Bập bùng bếp lửa nhà sàn
Say nồng ánh mắt, mê ngàn bước chân...

Lồng tồng lễ hội khai xuân
Nhịp đàn tiếng hát gieo xuân trên đồng
Trời xanh soi bóng suối trong
Quả còn ngũ sắc lượn vòng trao duyên

Ngày xuân anh đến quê em
Núi rừng nhuộm biếc bóng Then hẹn hò
Tình quê đậm thắm nên thơ
Lúa, ngô nghe hát, phất cờ sinh sôi

Điệu Then thổn thức bồi hồi
Lưng thon xà tích ánh ngời yêu thương
Dựng xây no ấm bản mường
Lời ca dẫn lối soi đường đi lên

Hương nồng câu hát quê em
Theo tôi xuống bể, lại lên non ngàn
Như mùa hoa chờ xuân sang
Lời Then dệt nắng ngân vang đất trời.

Minh họa: NGỌC AN

Luật Hối ty và việc phát huy di sản quản trị

■ DUY ANH

Trong lịch sử quản trị nhà nước phong kiến Việt Nam, bên cạnh những bộ luật nổi tiếng còn tồn tại một chế định rất đặc biệt, phản ánh tư duy phòng ngừa tham nhũng từ rất sớm: Luật Hối ty. Vận dụng và phát huy di sản của Luật Hối ty không chỉ là nhắc chuyện từ thời phong kiến, mà còn là việc cần quan tâm trong giai đoạn hiện nay.

Đến nay, tỉnh đã thực hiện việc bố trí nhiều vị trí lãnh đạo chủ chốt không phải người địa phương. Trong ảnh: Lãnh đạo và nguyên lãnh đạo Đảng ủy xã Yên Sơn ký kết bàn giao nhiệm vụ.

1. “Hối ty” có nghĩa là tránh né, rút lui. Theo đó, quan lại thời phong kiến buộc phải tránh những vị trí, vụ việc có liên quan đến quê quán, họ hàng, thầy trò, ân nghĩa riêng, nhằm bảo đảm sự vô tư khi thi hành công vụ. Nội dung cốt lõi của luật này gồm ba nguyên tắc: quan không được làm việc tại địa phương mình sinh ra; không được xét xử hay quyết định những việc liên quan đến người thân; và không được kiểm giữ những chức vụ dễ dẫn đến xung đột lợi ích.

Dưới triều Lê Thánh Tông thế kỷ XV, Luật Hối ty được thể chế hóa chặt chẽ trong *Quốc triều hình luật*. Quan lại nếu xử án cho người thân trong vòng năm đời sẽ bị xử tội nặng. Đến thời Nguyễn, đặc biệt

dưới triều Minh Mạng, chế định này tiếp tục được hoàn thiện: quan đứng đầu tỉnh không được là người bản địa; các chức danh như Bố chánh, Án sát, Tri phủ, Tri huyện phải thường xuyên điều chuyển, tránh để “quan quen dân, dân quen quan”.

Nhờ Luật Hối ty, bộ máy hành chính phong kiến trong nhiều giai đoạn giữ được kỷ cương, hạn chế tình trạng cả họ làm quan một vùng, giảm thiểu đáng kể sự lũng đoạn của quan hệ thân hữu. Đó là một tư duy quản trị rất hiện đại nếu đặt vào bối cảnh cách đây vài trăm năm.

Tuy nhiên, Hối ty vẫn có những hạn chế. Trong điều kiện nhân lực vốn đã khan hiếm, việc cấm người giỏi phục vụ ngay tại quê hương mình đôi khi làm giảm hiệu quả quản trị. Có vị quan ở địa

Hối ty chỉ như hàng rào kỹ thuật, không thể thay thế cho đạo đức công vụ.

phương khác đến không am hiểu phong tục, thổ nhưỡng, dẫn đến lúng túng trong điều hành.

Và quan trọng hơn, Hối ty chỉ như “hàng rào kỹ thuật”, không

thể thay thế cho đạo đức công vụ: người không có họ hàng ở địa phương vẫn có thể hình thành lợi ích nhóm mới nếu thiếu liêm sỉ và kỷ luật.

2. Soi chiếu vào thực tiễn hôm nay, tinh thần Luật Hối ty vẫn còn nguyên giá trị. Nhiều quy định hiện hành đã kế thừa trực tiếp tư tưởng này: không bố trí người đứng đầu là người địa phương ở một số vị trí then chốt, thực hiện luân chuyển cán bộ, không để người phụ trách một số lĩnh vực là người thân với nhau, yêu cầu cán bộ kê khai và không tham gia xử lý công việc liên quan đến người thân...

Thế nhưng, thực tế vẫn có nơi cả gia đình cùng nắm nhiều vị trí chủ chốt, có cán bộ trực tiếp tham gia phê duyệt dự án của người thân; có trường hợp luân chuyển chỉ để đủ quy trình, không gắn với kiểm soát quyền lực. Chính những lỗ hổng này làm nảy sinh tâm lý nghi ngại trong xã hội, bào mòn niềm tin của người dân.

Bài học lớn từ Luật Hối ty là phòng ngừa luôn hiệu quả hơn xử lý. Nếu không để cán bộ rơi vào tình huống xung đột lợi ích, thì nguy cơ tham nhũng đã được triệt tiêu từ gốc. Nhưng để hối ty không trở thành khẩu hiệu, cần minh bạch hóa quan hệ thân thuộc. Cán bộ phải kê khai trung thực mối quan hệ gia đình, xã hội để cơ quan tổ chức chủ động bố trí. Việc luân chuyển cán bộ phải thực chất, gắn với đánh giá hiệu quả công việc, chứ không phải là sự sắp xếp mang tính cơ học hay “hạ cánh an toàn”. Bên cạnh đó, là việc kết hợp Hối ty với kiểm soát quyền lực bằng công nghệ và thể chế, công khai quy trình, số hóa hồ sơ, giám sát độc lập và xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm.

Luật Hối ty là di sản quản trị đáng tự hào của cha ông. Trong bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền hiện nay, tinh thần Hối ty không chỉ là chuyện “tránh người nhà”, mà sâu xa hơn là xây dựng một nền công vụ biết tự rút lui trước cám dỗ, biết đặt lợi ích công lên trên lợi ích riêng ■

ĐẾN VỚI BÀI THƠ HAY

Mừng năm mới

■ BẢO CHI

*Sương tuyết hơi hơi cũng nhạt phèo,
Gió đông phơi phơi rước xuân vào.
Nhìn xem cảnh sắc đều như mới,
Đố biết thiếu quang ở chỗ nào?
Trước mặt mưa phun chổi quế nở,
Trên đầu trăng dải bóng huyền cao.
Bước qua năm cũ sang năm mới,
Chén rượu đỏ tô hân ngọt ngào.*

NGUYỄN KHUYẾN

TRONG dòng chảy của thi ca trung đại Việt Nam, Nguyễn Khuyến là nhà thơ mang đến một vẻ đẹp rất riêng: không rực rỡ, không phô trương, mà thanh đạm, tinh tế và thâm sâu. Bài thơ “Mừng năm mới” là một minh chứng tiêu biểu cho phong cách ấy.

Xuân mở ra không bằng sắc màu, mà bằng sự nhạt dần của giá lạnh:

*Sương tuyết hơi hơi cũng nhạt phèo,
Gió đông phơi phơi rước xuân vào.*

Không gian như vừa khẽ thở ra sau một mùa đông dài. Cái lạnh chưa biến mất, nhưng đã dịu xuống; gió đông không còn mang vẻ khắc nghiệt, mà trở nên

“phơi phới”, như một sự giả hiền lành đưa xuân về. Những từ láy “hơi hơi”, “nhạt phèo” gợi một chuyển động mong manh, cho thấy Nguyễn Khuyến cảm nhận mùa xuân bằng sự tinh tế của một tâm hồn đã quen sống chậm và sống sâu.

Từ cảm giác mơ hồ ấy, cảnh vật bỗng mở rộng ra trước mắt:

*Nhìn xem cảnh sắc đều như mới,
Đố biết thiếu quang ở chỗ nào?*

Mọi thứ đều mới, nhưng không có một điểm nhấn cụ thể. Mùa xuân hiện diện ở khắp nơi, đến mức không thể chỉ ra nó đang ở đâu. Câu hỏi tu từ vang lên nhẹ như một nụ cười: khi xuân đã lan tràn, con người không còn tìm kiếm nó nữa, mà chỉ việc sống trong nó. Ở đây, thơ không chỉ tả cảnh mà còn gợi một cách cảm nhận thế giới - cảm nhận bằng tổng thể, bằng sự hòa nhập, chứ không bằng phân tích.

Nếu ở hai câu thực, xuân mang dáng vẻ bao trùm, thì đến hai câu luận, xuân hiện lên qua những nét chấm phá rất cụ thể:

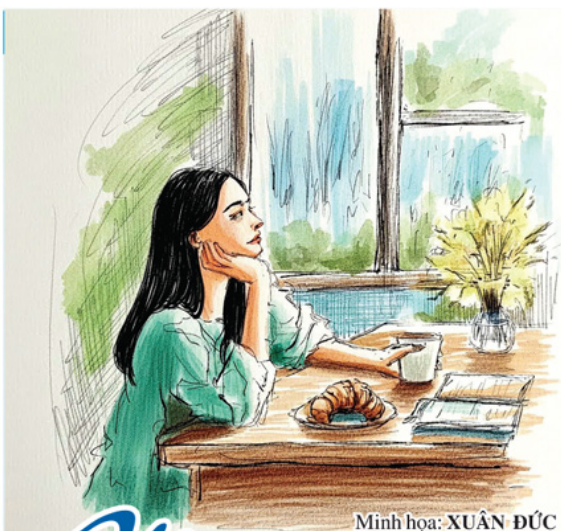
*Trước mặt mưa phun chổi quế nở,
Trên đầu trăng dải bóng huyền cao.
Mưa xuân không rơi nặng hạt mà “phun” nhẹ, đủ để đánh thức chổi non. Trăng xuân không sáng gắt mà “dải” ánh sáng êm đềm lên tán cây cao.*

Từ cảnh vật, dòng thơ khẽ nghiêng về phía con người. Không một lời bình luận trực tiếp, nhưng sự chuyển mùa của đất trời đã dẫn đến khoảnh khắc chuyển năm trong lòng người:

*Bước qua năm cũ sang năm mới,
Chén rượu đỏ tô hân ngọt ngào.*

Chén rượu đầu xuân tưởng như chỉ là một chi tiết phong tục, nhưng lại kết tinh toàn bộ cảm xúc bài thơ. Vị “ngọt” không nằm ở rượu, mà ở tâm thế con người khi khép lại năm cũ. Đó là vị của sự an nhiên, của niềm tin lặng lẽ vào những điều sắp tới. Không ước vọng lớn lao, không lời chúc ồn ào, chỉ một chén rượu nâng lên trong tĩnh tại - thế cũng đủ đầy.

Mừng năm mới không chỉ là bài thơ tả cảnh xuân, mà còn là bức tranh tinh thần của con người Việt Nam trước thềm năm mới: yêu thiên nhiên, trân trọng thời gian, và luôn hướng về tương lai với niềm hy vọng hiền hòa. Đó chính là vẻ đẹp bền vững trong thơ Nguyễn Khuyến ■

Minh họa: XUÂN ĐỨC

Những ước mong giản dị

■ THIÊN THANH

NĂM mới đến, người ta thường nói với nhau về những dự định lớn lao: một bước tiến trong sự nghiệp, một chuyến đi xa, một thay đổi đủ mạnh để đánh dấu sự khác biệt.

Nhưng khi ngồi lặng yên trong buổi sớm đầu năm, giữa khoảng không còn vương mùi khói trầm và tiếng gió khẽ lay ngoài hiên, tôi chợt nhận ra: càng đi qua nhiều năm tháng, con người ta càng mong những điều giản dị.

Không còn ước ao những điều quá rực rỡ. Chỉ mong mỗi sớm thức dậy, lòng mình đủ yên để nghe tiếng chim hót ngoài cửa sổ, đủ chậm để nhấp một ngụm trà nóng mà không vội vàng nhìn đồng thời gian trôi. Ước mong giản dị là khi ta không bị cuốn đi bởi nhịp gấp của đời sống, không thấy mình lạc lõng giữa chính những ngày quen thuộc.

Có đôi khi, điều ta mong mỏi nhất chỉ là sức khỏe cho cha mẹ. Một cuộc điện thoại không còn tiếng ho, một bữa cơm đủ người ngồi quanh bàn, một buổi chiều cả nhà cùng nhau chuyện trò không phải ngắt quãng vì mệt mỏi. Ước mong ấy tưởng nhỏ bé, nhưng lại là điều quý giá nhất mà thời gian thường lặng lẽ lấy đi nếu ta không kịp giữ gìn.

Những ước mong giản dị còn là được làm tốt công việc của mình, dù công việc ấy không hào nhoáng. Là viết một bài báo cho trọn vẹn, hoàn thành một việc cho đến nơi đến chốn, sống có trách nhiệm với điều mình đang theo đuổi. Không cần được vỗ tay nhiều, chỉ cần cuối ngày, lòng không áy náy vì đã sống hời hợt hay buông xuôi.

Ta cũng ước mong giữ lại trong mình sự tử tế. Giữa những xô bồ, toan tính, chỉ cần không vô cảm trước nỗi buồn của người khác, không quay lưng với một lời nhờ cậy chân thành. Tử tế đôi khi chỉ là những nhau một bước trên đường, là nói một câu nhẹ nhàng thay vì lời hơn thua, là im lặng đúng lúc để người khác được lắng nghe.

Năm mới, ta không ước mình trở thành một ai khác. Chỉ mong được là chính mình, nhưng là một phiên bản chín chắn hơn, biết buông bỏ những điều không cần thiết. Buông bớt những giận hờn kéo dài, những so sánh làm lòng mình nặng trĩu, những kỳ vọng quá lớn khiến ta mệt mỏi. Khi buông được, lòng người tự khắc nhẹ đi.

Có lúc, ước mong giản dị chỉ là một buổi chiều mưa, được ngồi bên cửa sổ nhìn dòng người qua lại; một tối muộn trở về nhà vẫn thấy ánh đèn chờ sẵn; một tin nhắn hỏi han không vì lý do gì đặc biệt. Những điều nhỏ bé ấy, khi cộng lại, làm thành hạnh phúc.

Năm mới không cần bắt đầu bằng những lời hứa thật to. Chỉ cần bắt đầu bằng một ước mong đủ hiền lành để ta không áp lực chính mình, đủ chân thật để ta kiên nhẫn đi cùng nó suốt bốn mùa. Bởi sau cùng, điều ta cần không phải là một năm rực rỡ, mà là một năm bình an - nơi những ước mong giản dị có chỗ đứng yên trong lòng ■

Việc tử tế

Cán bộ y tế nuôi lợn đất hỗ trợ người bệnh nghèo

Lãnh đạo
Trung tâm Y tế
khu vực
Tuyên Hóa
trao tiền, quà
hỗ trợ
bệnh nhân
nghèo trích
từ quỹ.

MỖI ngày, Trung tâm Y tế khu vực Tuyên Hóa, tỉnh Quảng Trị đón lượng lớn người đến thăm khám, điều trị, tiếp nhận thuốc. Quá trình đó, cán bộ, y bác sĩ chứng kiến nhiều câu chuyện éo le của bệnh nhân. Ngoài nỗi đau bệnh tật, họ còn phải quay quắt với chi phí điều trị, đi lại, ăn uống, sinh hoạt...

Từ thực tế đó, ý tưởng về mô hình “nuôi heo đất ủng hộ bệnh nhân nghèo” được hiện thực hóa. Mỗi cán bộ, y bác sĩ, nhân viên Trung tâm tự nguyện đóng góp một phần nhỏ thu nhập hằng ngày của mình để “nuôi heo”. Nguồn quỹ từ

“heo đất” sẽ kịp thời giúp đỡ bệnh nhân nghèo điều trị và hoàn cảnh khó khăn trên địa bàn.

Định kỳ 6 tháng hoặc các dịp lễ, Tết, “heo đất” của cán bộ y tế sẽ được “mổ”. Toàn bộ số tiền quyên góp sẽ được chuyển đến Quỹ hỗ trợ bệnh nhân nghèo của Trung tâm, luôn sẵn sàng sử dụng. Sau gần 4 năm triển khai, mô hình giúp đỡ nhiều trường hợp. Ngoài hỗ trợ bệnh nhân khó khăn, mô hình còn giúp đỡ cán bộ y tế bị mắc bệnh hiểm nghèo. Mua sắm bàn ghế, thiết bị học tập cho trẻ mồ côi. Nhận đỡ đầu trẻ em nghèo học tập tốt...

Từ nhóm máu hiếm đến nghĩa cử cao đẹp cứu người

ĐẠI úy Nguyễn Thị Hà Mi, sinh năm 1992, hiện là Phó Giám đốc Trung tâm Huấn luyện và Bồi dưỡng nghiệp vụ thuộc Phòng Tổ chức cán bộ, Công an thành phố Hà Nội.

Cuối năm 2009, khi đang là học sinh lớp 12, chị mắc sốt xuất huyết nặng. Thời điểm đó, các bác sĩ cho biết Hà Mi thuộc nhóm máu hiếm A (Rh-), trong khi kết quả xét nghiệm cho thấy không người thân nào trong gia đình có cùng nhóm máu, khiến việc điều trị càng thêm khó

khăn. “Thật may mắn, nhờ sự giúp đỡ của những người hiến máu hoàn toàn xa lạ, tôi đã qua cơn nguy kịch”, Đại úy Hà Mi nhớ lại.

Từ trải nghiệm ấy, chị chủ động tìm hiểu về nhóm máu hiếm của mình và đăng ký tham gia các câu lạc bộ hiến máu.

Tính đến nay, Đại úy Hà Mi đã có 15 lần hiến máu, trong đó có 3 lần hiến trực tiếp cho bệnh nhân trong tình huống khẩn cấp.

Thắp sáng văn hóa đọc làng quê xứ Nghệ

Thư viện xóm Bắc Sơn 2 trở thành điểm hẹn văn hóa của các em học sinh.

BẰNG sự tâm huyết, Cựu binh Nguyễn Văn Lạc (xã Quan Thành, Nghệ An) biến nhà kho cũ thành thư viện, lan tỏa văn hóa đọc cho người dân trong vùng.

Thư viện cộng đồng thành lập tháng 4/2012, trở thành điểm sinh hoạt văn hóa của Nhân dân trong xóm. Để “làm giàu” cho thư viện, ông Lạc không ngại tìm đến những nhà hảo tâm, các tổ chức để tìm xin

sách cũ. Ngoài ra, ông còn chủ động kết nối với các mô hình lớn như “Tủ sách nhân ái” và mạng lưới “Ngôi nhà trí tuệ” Việt Nam để làm phong phú thêm kho tàng tri thức của làng quê.

Từ năm 2012 đến nay, mỗi năm, người dân trong xóm lại ủng hộ thêm kinh phí để đóng tủ, giá sách, bổ sung ánh sáng, quạt và hệ thống phục vụ nước uống cho người đam mê đọc sách báo. Từ con số không ban đầu, đến nay, thư viện xóm Bắc Sơn 2 có một gia tài đồ sộ với gần 9.000 đầu sách đủ thể loại, phục vụ cho hàng trăm bạn đọc. Mô hình này không chỉ là một điển hình ở địa phương, mà còn hòa vào mạng lưới hơn 300 “Ngôi nhà trí tuệ” tại 12 tỉnh, thành và 6 quốc gia, một dự án nhân văn do UNESCO khởi xướng.

ĐỨC HẢI
(Tổng hợp)

Mai anh đào thấp hồng cực Bắc

Những ngày này, xã Lũng Cú đang khoác lên mình sắc hồng dịu dàng của hoa mai anh đào. Giữa trùng điệp đá tai mèo xám, nhành hoa mảnh mai bung nở, thấp sáng không gian bằng vẻ đẹp tinh khôi và ấm áp. Mai anh đào không chỉ báo hiệu mùa xuân đang về trên non cao, mà còn mang theo câu chuyện về sức sống bền bỉ, sự giao hòa giữa thiên nhiên và con người nơi “đá nở hoa”.

■ Phóng sự ảnh: MY LY

Khoảnh khắc lãng động của đôi lứa trong mùa hoa mai anh đào.

Mai anh đào nở rất đẹp ở Đồn Biên phòng Lũng Cú.

Du khách lưu lại khoảnh khắc đẹp giữa sắc hồng mai anh đào trên Cao nguyên đá.

Du khách nước ngoài hào hứng ghi lại khoảnh khắc bên hoa.

Khi hoa nở đồng loạt, Lũng Cú bước vào mùa đẹp nhất trong năm.

MÓN NGON CUỐI TUẦN

Những món ngon chợ quê

■ HOÀNG ANH

Ở Tuyên Quang, chợ không chỉ là nơi trao đổi hàng hóa mà còn là điểm hẹn văn hóa của núi rừng. Mỗi phiên chợ vùng cao đều mang trong mình nhịp sống riêng, rộn ràng mà mộc mạc. Và chính trong không gian ấy, những món ăn dân dã đã trở thành ký ức sâu đậm, níu chân bao người con xa quê.

Phiên chợ vùng cao thường họp từ sớm tinh mơ. Khi sương còn giăng mờ trên những triền núi, bếp lửa đã đỏ hồng bên các sạp hàng ẩm thực. Mùi khói quện với hương nếp mới, mùi lá dong, mùi ngô nướng tạo nên thứ hương vị rất riêng của chợ quê miền sơn cước. Những món ăn không cầu kỳ, nhưng mỗi món đều chứa đựng sự khéo léo và tấm lòng của người vùng cao.

Bữa sáng nơi chợ vùng cao Tuyên Quang giản dị mà đậm đà. Một bát bún riêu của người giết khố, gach của đồ au, thêm chút mắm tôm và rau rừng thái nhỏ đủ làm ấm lòng người đi chợ sớm. Có khi chỉ là gói xôi xéo,

Một số loại bánh được bày bán ở chợ quê.

xôi ngũ sắc được đồ từ nếp nương thơm dẻo, bọc trong lá chuối hay lá dong xanh mát, mang theo hương rừng núi. Với người đi rừng về muộn, bát cháo nóng ăn bên bếp lửa là món quà bình dị mà quý giá.

Những món bánh truyền thống gắn với ký ức cũng hiện diện nơi phiên chợ. Bánh chưng vùng cao Tuyên Quang thường nhỏ, gói chắc tay, nếp nương dẻo thơm, nhân đậu xanh bùi, thịt lợn băm béo ngậy. Không cần đợi đến Tết, bánh chưng chợ phiên vẫn được bày bán như một phần hồn cốt của ẩm thực địa phương. Bánh cuốn chợ quê cũng mang nét riêng: bánh mềm, mỏng, nhân thịt giã dè, ăn cùng nước mắm pha nhẹ, điểm chút rau thơm rừng.

Bên cạnh đó là những thức quà vặt khiến người ta ăn rồi nhớ mãi: chén chè đậu đen, chè ngô ngọt dịu, bát nước vối, nước lá rừng mát nhẹ, thanh mát. Người đi chợ không vội vã, vừa ăn vừa trò chuyện, hỏi thăm mùa ngô, nương lúa, chuyện nhà chuyện bản. Những chiếc ghế tre thấp, sạp gỗ cũ kỹ và tiếng cười nói rộn ràng tạo nên không gian ấm áp, gần gũi hiếm nơi nào có được.

Am thực phiên chợ vùng cao Tuyên Quang vì thế không chỉ là chuyện ăn uống, mà còn là sợi dây kết nối ký ức và cộng đồng. Với người già, đó là hương vị quen thuộc của núi rừng; với trẻ nhỏ, là niềm vui mỗi lần theo cha mẹ xuống chợ; với người xa quê, là nỗi nhớ da diết về một miền đất bình yên. Giữa dòng chảy hiện đại, những món ngon nơi phiên chợ vùng cao vẫn lặng lẽ giữ hồn quê, như một phần không thể thiếu của Tuyên Quang ■